

HISTORIA DE ESPAÑA

OPCIÓN A

ORIENTACIÓNS: Os documentos seguintes deben permitirche elaborar un texto sobre a vida política durante o reinado de Isabel II. Na túa redacción debes abordar as seguintes cuestións: A diversidade das forzas políticas, dende o carlismo ata o republicanismo democrático; o predominio político moderado; o intervencionismo militar na política; as circunstancias que concorren na caída do réxime. Lembra que non se trata de responder a preguntas illadas, senón de realizar unha composición coherente e argumentada, e que na avaliación se terán en conta os coñecementos, a utilización dos documentos e a corrección da expresión escrita.

Doc. 1. Pastoral do bispo de Mondoñedo (1837)::

“Carlitas, pelexade ata a morte polo voso Deus, polo voso Rei, pola vosa Relixión, polas vosas leis, por vós mesmos e polo ben do mundo enteiro (...). Respectade e honrade aos Sacerdotes que eles tanto perseguen, e buscádeos con ansia, se vos remorde algún delito para confesarlle e dar gloria ao voso Deus (...).”

Doc. 2. Preámbulo da Constitución de 1845:

“Dona Isabel II, pola Graza de Deus e da Constitución da Monarquía Española, Raíña das Españas, a todos os que a presente viren e entenderen, sabede:

Que sendo a nosa vontade e a das Cortes do Reino regularizar e poñer en consonancia coas necesidades actuais do Estado os antigos *fueros* e liberdades destes reinos, e a intervención que as súas Cortes tiveron en todos os tempos nos negocios graves da Monarquía, modificando ao efecto a Constitución promulgada en 18 de xuño de 1837, vimos (...) en decretar e sancionar a seguinte Constitución da Monarquía Española”.

Doc.3. Comentario sobre o intervencionismo militar na vida política (*El pensamiento de la nación*, 18 de marzo de 1846):

“As queixas contra a preponderancia militar datan de moito tempo: hai longos anos que as fraccións liberais se acusan unhas a outras polos estados de sitio. O que en 1834 e 1835 dicían os progresistas contra os moderados, dixeron os moderados contra os progresistas en 1836 e 1837; ata 1840 tocoulles aos progresistas repetir os mesmos cargos que logo reproduciron os moderados ata 1843; dende o pronunciamento de xuño do dito ano quéixanse outra vez os progresistas (...).

O poder militar é forte porque o civil é fraco, non tanto se debe pensar en abater aquel como en fortalecer este; a forza do poder civil será a ruína do militar, que deixará de ser poder e pasará a ser unha clase como as demais do Estado...”.

Doc. 4. En 1860, o republicano Fernando Garrido caracteriza así as máis importantes tendencias políticas do momento:

“Os moderados representan un paso máis na escala do progreso, non conceden senón a medias o principio da soberanía nacional. Din: o rei ten o seu dereito de ser soberano, dereito histórico e de raza, pero o pobo tamén ten dereito a intervir co rei na xestión dos públicos intereses; e conservando as institucións do absolutismo, líganos o menos mal que poden coas novas, que deben satisfacer os desexos das clases acomodadas, e unha pequena parte das medias.

Os progresistas parten do principio da soberanía nacional, que colocan sobre todos os outros. O rei, segundo eles, éo porque a nación quere que o sexa, e non porque o herdara dos seus devanceiros (...).

Hai unha fracción demócrata que cre posible a amalgama da monarquía e dos principios democráticos, da liberdade individual e da soberanía nacional.

Segue a esta a fracción republicana propiamente dita. A democracia como réxime político quere, segundo vemos nas súas publicacións, no canto do rei un consello ou xunta federal composta, como en Suíza, por un ou máis membros por cada provincia ou Estado. No canto de dúas cámaras, unha soa. No canto do censo electoral, o sufraxio universal para toda clase de eleccións. Os seus elementos máis activos pertencen ás profesións liberais, aos traballadores e artesáns, e unha parte máis considerable cada día á clase media”.

Doc. 5. As forzas militares mandadas por Prim, Serrano e Topete pronúncianse en Cádiz en setembro de 1868, publicando o seguinte manifesto:

“Aldraxada a lei fundamental (...), corrompido o sufraxio pola ameaza e o suborno (...), pasto a Administración e a Facenda da inmoralidade (...), muda a prensa (...). Tal é a España de hoxe (...). Queremos que un Goberno provisional que represente todas as forzas vivas do país asegure a orde, en tanto que o sufraxio universal bota os alicerces da nosa rexeneración social e política”.

HISTORIA DE ESPAÑA

OPCIÓN B

ORIENTACIÓNS: *Os documentos seguintes permiten elaborar un texto sobre a rebelión militar do 18 de xullo de 1936. Na redacción debes tratar as seguintes cuestións: A caracterización do golpe militar; os argumentos esgrimidos polos sublevados e os principais asuntos que propician o conflito co goberno lexítimo; os intereses defendidos e os apoios sociais e políticos cos que conta cada parte; a interpretación histórica do levantamento militar. Lembra que non se trata de responder a preguntas illadas, senón de realizar unha composición coherente e argumentada, e que na avaliación se terán en conta os coñecementos, a utilización dos documentos e a corrección da expresión escrita.*

Doc.1. Alocución radiada do xeneral Franco (18 de xullo de 1936), na que xustifica a rebelión contra a República:

“A situación de España é cada día máis crítica; a anarquía reina na maioría dos seus campos e vilas; autoridades de sona gubernativa presiden, cando non fomentan, as revoltas; a tiro de pistola e ametralladoras dirímense as diferenzas entre os cidadáns (...), sen que os poderes públicos impoñan a paz e a xustiza. Folgas revolucionarias de toda clase paralizan a vida da Nación (...). Ao espírito revolucionario e inconsciente das masas, enganadas e explotadas polos axentes soviéticos (...), únese a negligencia de autoridades de todas clases (...).

A Constitución, por todos suspendida e vulnerada, sofre unha eclipse total: nin igualdade ante a lei, nin liberdade (...), nin unidade da patria, ameazada polo desgarramento territorial (...). ¿É que podemos abandonar a España aos inimigos da patria, con proceder covarde e traidor, entregándoa sen loita e sen resistencia? ¡Iso non! Que o fagan os traidores, pero non quen xuramos defendela”.

Doc.2. O día 2 de agosto de 1936, o presidente das Cortes republicanas, Diego Martínez Barrio, enxuiza así a insurrección militar:

“Os xenerais e oficiais que se lanzaron en armas fixérono contra o Estado español, representado por un Presidente da República, nomeado legalmente, e coa asistencia e aínda co voto de deputados de todos os partidos; por unha Cámara lexítima elixida sen tacha, durante o mando dun goberno adversario, duns partidos que resultaron triunfantes nas eleccións, e por un poder executivo constitucionalmente designado (...).

Certo é que o Estado e os seus poderes lexítimos se atopan asistidos co máis desinteresado dos concursos das clases obreiras, representadas polos seus sindicatos e partidos. Así, o Socialista como o Comunista, así a CNT como a UGT, así a Federación de Grupos Libertarios como o Partido Sindicalista (...). Pero detrás do Estado atópanse tamén en liña de combate os partidos republicanos que contribuíron á instauración do réxime en abril de 1931 (...), as clases comerciais, industriais e agrícolas do país (...), o pobo español (...).

Toda rebelión descansa sobre un suposto de falsidade: o de aparentar crer que a gobernación do país está secuestrada por poderes ilexítimos e que o triunfo do Estado se traduciría na implantación dun réxime político comunista (...).

¿Por que o fixeron? ¿Por que o fixeron? Simplemente se trata de substituír a vontade xeral do pobo enteiro pola dunha clase social desexosa de perpetuar os seus privilexios. Nin amor a España, nin desacougo polo corpo da Patria, nin temores polo seu desmembramento, nin desasosigo polo desenvolvemento da súa economía (...).”

Doc.3. Nos últimos anos, unha interpretación revisionista do golpe comparte e predica algúns dos mitos franquistas. Texto de Pío Moa (2009):

“O 18 de xullo foi, realmente, a rebelión dunha parte do exército e do pobo contra o proceso revolucionario e un goberno ilegal (...). Foi a esquerda a que derrubou todo o que tiña de democrática a república e fixo inevitable o dilema de someterse á tiranía revolucionaria ou rebelarse contra ela (...).

E o autoritarismo franquista liberou a España da revolución, da guerra mundial, dunha nova guerra civil, deixou un país próspero e reconciliado, e inaugurou o período de paz máis prolongado que gozou España en dous séculos”.

Doc.4. Interpretación do historiador Ángel Viñas (2011):

“¿Que representou o golpe militar do 18 de xullo? No meu parecer, o desexo de derrogar pola forza, a calquera custo, as reformas políticas, económicas, culturais e sociais da experiencia republicana. Eran necesarias para paliar a extrema pobreza na que se debatía unha parte importantísima da sociedade española. Eran precisas para achegar a España aos moldes culturais europeos, dos que durante tanto tempo estivera afastada (...). Eran imprescindibles para poñer España ao día (...).

Tales reformas non foron asumibles polo sector máis reaccionario das dereitas”.